

Havtorn – nye tips

Havtorn er en nøjsom, robust plante med meget C-vitaminrige bær og en lidt besværlig høst. HortiAdvice har opdateret dyrkningsvejledningen om havtorn

✍ Hanne Lindhard,
HortiAdvice,
hlp@hortiadvise.dk

📷 Colourbox

Næsten hele produktionen af havtorn i Danmark foregår på økologiske arealer. Produktionen startede så småt for en halv snes år siden, og i 2020 var der 39 ha med havtorn. Den største bedrift har knapt 13 ha, og fem bedrifter dyrker hver især mere end 2 ha.

Udseende og vækst

Havtorn, sandtorn eller sandtidsel – kært barn har mange navne – er en meget nøjsom plante, der klarer sig godt på næringsfattig jord. Havtorn bliver typisk to-fire meter høj med mange grentorne og små gule blomster omkring 1. maj. I august-september modnes de orange bær. Planterne har særbo, det vil sige, at der findes han- og hunplanter, og befrugtning sker ved vindbestøvning. For at sætte bær kræves, at der plantes 10-15 procent hanplanter. Havtorn tåler frost

ned til -6°C i blomstringen og kan derfor plantes på frostudsatte arealer.

Rødderne

Rodsystemet er forgrenet og danner mange rodskud, som kan danne et tæt krat. Det gør etablerede havtorn til særdeles modstandsdygtige overfor mekaniske skader. Rødderne ligger primært i 0-60 cm dybde og flest i de øverste 20 cm. Mekanisk ukrudtsbekæmpelse skal derfor foregå så skånsomt som muligt på nyplantede arealer for ikke at skade rødderne og dermed væksten. Havtorns rødder indeholder kvælstoffikserende bakterier. Den kan binde op til 180 kg kvælstof pr. ha.

Arealet skal være frit for flerårigt ukrudt. Meget sandede og magre jordtyper bør tilføres organisk materiale før plantning enten som nedpløjet grøngødning eller som staldgødning.

Sorter

De sorter, som trives godt i Danmark, er erfaringsmæssigt de sorter, som er forædlet og udvalgt i Sverige. Ønskes

Havtorn trives godt på sandende jorde, især sorter som er forædlet og udvalgt i Sverige. Høsten foregår ved at banke bærrene af på afklippede og nedfrosne, frugtbærende grene.

kun havtorn til husdyrfoder anbefales at plante hanplanter. Sorten Karl er en hanplante, som kan bruges til bestøvning. Af hunplanter anbefales sorterne Klara, Sol og Rus.

Havtorn er en sund og robust plante. Den største risiko for sygdomme er infektioner med rodbårne svampesygdomme. Desuden er der to frugtfluer, som lægger æg i bærrene.

Høst og udbytte

Bærrene, der modner ensartet og samtidigt, har en kort stilk og sidder meget tæt på kvistene. Frugstilkene danner ikke løsningsvæv, og den kan derfor sidde fast på busken til langt hen på vinteren. Det er næsten umuligt at ryste bærrene af, og håndplukning er særdeles langsom og besværlig. Ved at nedfryse afklippede, frugtbærende grene kan bærrene nemt bankes af. Ved denne høstmetode kan man opnå et udbytte på cirka 5,0 tons pr. ha i fuldt udvoksede plantninger. Den største ulempe ved afklipning af frugtbærende grene er, at der kun er mulighed for høst hvert andet år.

Produkter

Havtornbær har et højt indhold af C-vitamin og smager meget syrligt i rå tilstand. Efter frost bliver smagen mildere. Havtorn forarbejdes til mange formål, for eksempel frugtsaft, gele, marmelade, likør og snaps. Olien kan anvendes til sårheling og solbeskyttelse.

Projektet er støttet af Fonden for Økologisk Landbrug og af Svend Kristensen, Brdr. Hansen og Niels Esbjergs Mindelegat. ■

Friske dyrkningsvejledninger

HortiAdvice har opdateret dyrkningsvejledninger for fire bærarter:

- Blåbær
- Stikkelsbær
- Hyld
- Havtorn

Dyrkningsvejledningerne findes på www.hortiadvise.dk/mindelegat